

מדינת ישראל

משרד המשפטים

מחלקת יעוץ וחקיקה (יעוץ)

ירושלים: כ"ד אב תשע"ה
09 אוגוסט 2015
תיקנו: 803-09-2015-000046
סימוכין: 803-99-2015-065272

לכבוד

עו"ד דן יקיר,
היועץ המשפטי לאגודה לזכויות האזרח

שלום רב,

הנדון: תמיכות משרד התרבות והספורט
סמך: מכתבך מיום 16.6.15

בפתח הדברים נציין כי ההשתתפות במענה לפנייתך נבעה משיחות שהתקיימו בנושא שבנדון בין היועץ המשפטי לממשלה ונציגיו לבין שרת התרבות והספורט.

לאחר שהשרה הבהירה במהלך שיחות אלה כי בכוונתה לעדכן את מבחני התמיכה לקראת שנת 2016, הבהרנו לשרה את עמדת היועץ המשפטי לממשלה, לפיה במצב המשפטי הקיים, לא ניתן לקבוע במבחני התמיכה בתחום התרבות כי התמיכה במוסדות ציבור מותנית בבחינת תוכן היצירות המוצגות במוסדות אלה. זאת, כיוון שבחינת התמיכה במוסדות תרבות לאור תוכן של יצירות אומנות עולה כדי פגיעה בחופש הביטוי.

עוד הובהר לשרה כי לחופש הביטוי משקל ייחודי בתחום התרבות שהרי חופש הביטוי האומנותי – או חופש היצירה כפי שהוא מכונה לא פעם – שייך ללב ליבה של הזכות לחופש הביטוי. משקל ייחודי זה נובע אף מן המשמעות הגדולה של התמיכה הציבורית הניתנת לתחום התרבות והאמנות באשר ליכולתם של מוסדות התרבות, הנשענים במובנים רבים על תמיכה זו להתקיים בכלל, ושל המוסדות העוסקים בתרבות לא פופולארית בפרט.

לאור מאפיינים אלה של עולם התרבות, לא מן הנמנע כי שינוי מבחני התמיכה באופן הכולל בחינה של תוכן היצירה, לו היה נעשה, יכול היה לגרום לחלק ממוסדות התרבות להימנע ממתן ביטוי לעמדות מסוימות, מתוך חשש שיסכנו את התמיכה הממשלתית. פגיעה באפשרות הפקתה או הפצתה של יצירה וזאת על בסיס תוכנה, היא פגיעה קשה במיוחד בחופש הביטוי, שהלא תוכנה של יצירה הוא לב לבה ועצם מהותה, ולכך מתנגד היועץ המשפטי לממשלה.

כפי שבא לידי ביטוי בחוק התרבות והאמנות, התשס"ג-2002, ובפסיקת בית-המשפט העליון, שיטת המשפט הישראלית הכירה בחשיבות הרבה שיש לפלורליזם בתרבות, ולחופש הביטוי האומנותי והפוליטי של היוצרים הפועלים במדינה.

על רקע הדברים האמורים, הובהר לשרה כי לא ניתן להכליל רכיבי תוכן בבחינת התמיכה במוסדות תרבות, מבלי שהדבר נעשה על פי הסדר, ככל שייקבע ובמידה שייקבע, בחקיקה ראשית. בהמשך לדברים אלה, הבהירה לנו השרה כי אין בכוונתה לשנות את מבחני התמיכה באופן שיכללו רכיבים הנוגעים לתוכן היצירות וכי היא שוקלת לקדם תיקון חקיקה בהקשר דנן.

לעניין אחרון זה, הוספנו והבהרנו לשרה כי גם יוזמת חקיקה שכזו, ככל שתעלה, תדרוש את התייחסות היועץ המשפטי לממשלה לגופה של היוזמה, אשר יידרש לבחון האם זו עומדת אף ביתר אמות המידה שנקבעו באשר לפגיעה בזכות אדם בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

בנוסף, ביקשנו לשוב ולחדד בפני השרה את חלוקת התפקידים הנכונה בין הדרג הפוליטי במשרדי הממשלה, המתווה את מדיניות הממשלה, לבין הדרג המקצועי, אשר על-פי עמדת היועץ המשפטי לממשלה הוא האמון על יישומה במקרים הספציפיים. הרציונל העומד בבסיס הפרדה זו הוא הרצון למנוע פוליטיזציה או הטיה של החלטות קונקרטיות ולהסיר חשש מפני אלה.

סדר דברים זה מקבל משנה תוקף כאשר אנו מדברים על החלטות קונקרטיות שעניינן הקצאת משאבים בתחום התרבות. להבדיל מקביעת המדיניות הנתונה לדרג הפוליטי, היישום במקרים פרטניים אמור להתבצע על ידי הדרג המקצועי, על מנת שלא להצר ולהגביל את חופש הביטוי הפוליטי ואת חופש הביטוי האומנותי, ועל מנת שלא לצמצם את גבולות השיח בחברה הישראלית משיקולים הזרים לתחום האומנות, ושלא ליצור חשש מפני כל אלה. השיקולים הרלוונטיים לתמיכה בתחום זה הינם שיקולים אומנותיים ומקצועיים, אשר על בחינתם אמונים גורמי המקצוע, ויש להקפיד ולשמור על הפרדה זו.

בברכה,

דינה זילבר

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (יועץ)

אורית קורן

המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (חקיקה)

העתק:

מר יהודה וינשטיין, היועץ המשפטי לממשלה

הגב' מירי רגב, שרת התרבות והספורט

הגב' הדס פרבר, היועצת המשפטית של משרד התרבות והספורט

עמוד 2 מתוך 2